

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Cdo/153/2025
Identifikačné číslo spisu: 4124204330
Dátum vydania rozhodnutia: 29.04.2026
Meno a priezvisko: JUDr. Nora Halmová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2026:4124204330.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Nory Halmovej a sudcov JUDr. Aleny Svetlovskej a JUDr. Ivety Sopkovej, v spore žalobcu O. A., narodeného XX. S. XXXX, A. XX, právne zastúpený advokátkou Mgr. Ivetou Števkovou, Levice, Ul. J. Jesenského 762/15, proti žalovaným 1/ C. J., narodenej X. W. XXXX, A. X, právne zastúpenej advokátskou kanceláriou BIZOŇ & PARTNERS, s. r. o., Bratislava, Laurinská 4, IČO: 36 833 533, 2/ S. A., narodenej XX. L. XXXX, A. XX, 3/ A. W. G. A. M., narodenej X. F. XXXX, P., A. X. Š. X, o určenie neplatnosti závetu v časti vecného bremena, vedenom na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 8C/34/2024, o dovolaní žalovanej 1/ proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 3. júna 2025 sp. zn. 12Co/56/2024, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalobca má voči žalovanej 1/ n á r o k na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

Žalovaná 2/ a žalovaná 3/ nemajú nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Nitra (ďalej len „súd prvej inštancie“, alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom zo 16. októbra 2024 č. k. 8C/34/2024-214 rozhodol tak, že závet, ktorý spísal poručiteľ O. A., narodený XX. W. XXXX, zomretý XX. L. XXXX, naposledy bytom A. X, pred Notárskym úradom vo Vrábľoch, notárky JUDr. Heleny Rozborovej, dňa 16. júna 2021, notárskou zápisnicou sp. zn. N 137/2021, Nz 17671/2021, NCRza 3551/2021, NCRI 18168/2021, bol v časti uloženia povinnosti O. A., narodenom XX. S. XXXX, bytom A. XX, zriadiť spolujúcej osobe C. J., narodenej X. W. XXXX, bytom A., právo doživotného užívania v rodinnom dome súpisného čísla 4 na parc. č. XXX/X, ako aj parc. č. XXX/X a XXX/X vedených na liste vlastníctva č. XXX pre k. ú. A., v celosti, neplatný (I.), žalobcovi súd priznal voči žalovanej 1/ náhradu trov konania v rozsahu 100 %, o výške ktorých rozhodne samostatným uznesením vydaným po právoplatnosti tohto rozsudku (II.) a žalobcovi súd voči žalovanej 2/ a 3/ nárok na náhradu trov konania nepriznal (III.). Svoje rozhodnutie právne odôvodnil ustanoveniami § 151o ods. 1, § 476 ods. 1 a 2, § 476d, § 477, § 478, § 473 ods. 2 a 3, § 480, § 35 ods.

2, § 39, § 3 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej len „Občiansky zákonník“), § 194 ods. 1 a 3 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „CMP“), § 137 písm. d), § 111 ods. 3, § 105 ods. 1 a § 110 ods. 4 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), § 17 ods. 1 prvá veta po čiarku, § 29 ods. 1 a § 30 ods. 1 zákona č. 305/2013 Z. z. o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o e-Governmente) (ďalej len „zákon 305/2013 Z. z.“) a vecne svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že poručiteľ, O. A., narodený XX. W. XXXX, naposledy bytom A. X, otec žalobcu a žalovaných 2/ a 3/, druh žalovanej 1/, zomrel XX. L. XXXX. Ako dedičia zo zákona v I. dedičskej skupine prichádzali do úvahy deti poručiteľa - žalobca a žalované 2/ a 3/. Dedičské konanie bolo vedené na základe poverenia Okresného súdu Nitra na Notárskom úrade Heleny Rozborovej pod sp. zn. 25D/24/2023, D not 26/2023. Na základe lustrácie v Notárskom centrálnom registri závetov bolo zistené, že poručiteľ zanechal závet a listinu o vydedení. V listine o vydedení a v závete spísanej formou notárskej zápisnice N 137/2021, Nz 17671/2021, NCRza 3551/2021, NCRls 18168/2021 dňa 16. júna 2021, na Notárskom úrade v Nitre JUDr. Heleny Rozborovej, notárom, so sídlom vo Vrábľoch, Hlavná č. 1221, poručiteľ vyhlásil, že sa rozhodol pre prípad svojej smrti vydediť v celosti dcéry - žalované 2/ a 3/ z toho dôvodu, že o neho, ako o svojho otca, trvalo neprejavovali opravdivý záujem, ktorý by ako deti mali prejavovať, nenavštevovali ho, pri jeho narodeninách a meninách si na neho nespomenuli, ani na žiadne sviatky, správali sa voči nemu v rozpore s dobrými mravmi. Dôsledky vydedenia sa mali vzťahovať aj na ich potomkov. Vzhľadom na uvedené skutočnosti sa rozhodol spísať závet, podľa ktorého poručiteľ zanechal všetok svoj hnutelný a nehnuteľný majetok, ktorý v čase smrti bude vlastníť, svojmu synovi - žalobcovi s tým, že bol povinný zriadiť jeho spoluzijúcej osobe C. J., narodenej X. W. XXXX, bytom XXX XX A., právo doživotného užívania v rod. dome s. č. X na parc. č. XXX/X, ako aj parc. č. XXX/X a XXX/X vedených na LV č. XXX pre k. ú. A. v celosti, pokiaľ ku dňu jeho smrti bude jeho spoluzijúcou osobou. V dedičskom konaní po poručiťovi dedičia - žalované 2/ a 3/ súhlasili s listinou o vydedení. Uznesením z 31. januára 2024 bolo dedičské konanie prerušené a dedič - žalobca bol odkázaný, aby v lehote jedného mesiaca od právoplatnosti tohto uznesenia podal žalobu na Okresný súd Nitra o určenie, že závet, ktorý spísal poručiteľ 16. júna 2021 na Notárskom úrade vo Vrábľoch, bol v časti zriadenia vecného bremena spoluzijúcej osobe C. J., narodenej X. W. XXXX, týkajúce sa práva doživotného užívania v rodinnom dome č. X na parc. č. XXX/X a XXX/X vedených na LV č. XXX pre k. ú. A., neplatný. Uznesenie o prerušení konania notárka doručovala listinne. Právny zástupca žalovanej 1/ Mgr. Miklóssy prevzal uznesenie osobne na notárskom úrade 31. januára 2024. Listová zásielka adresovaná právnej zástupkyňi žalobcu, Mgr. Števkovej, sa vrátila na notársky úrad ako neprevzatá v odbernej lehote 23. februára 2024. Následne notárka doručila zásielku právnej zástupkyňi žalobcu elektronicky 27. februára 2024. Na základe toho bol na prvopise uznesenia o prerušení konania vyznačený deň právoplatnosti 14. marca 2024. Doložka právoplatnosti bola elektronicky právnej zástupkyňi žalobcu doručená 15. marca 2024. Prípustnosť žaloby s poukazom na § 137 písm. d) CSP podľa súdu prvej inštancie vyplývala z § 194 ods. 1 CMP, keďže žalobca bol v dedičskom konaní odkázaný na podanie predmetnej žaloby v lehote 1 mesiaca. Súd prvej inštancie v tomto smere uviedol, že notárka pôvodne doručovala právnej zástupkyňi žalobcu uznesenie v listinnej forme prostredníctvom poštového podniku a následne po tom, ako sa vrátila zásielka ako neprevzatá v odbernej lehote, notárka zaslala uznesenie právnej zástupkyňi žalobcu aj elektronicky. Súd prvej inštancie poukázal na to, že orgány verejnej moci, medzi ktoré patrí aj súd a rovnako aj notár v postavení súdneho komisára, sú povinné uplatňovať výkon verejnej moci elektronicky (§ 17 ods. 1 zákona č. 305/2013 Z. z.). Ojedinelé výnimky z uvedenej povinnosti ustanovuje zákon iba v § 17 ods. 1 písm. a) až c) a v § 17 ods. 4 zákona č. 305/2013 Z. z., pričom na vzniknutú situáciu sa žiadna z nich nevzťahovala. Výplývalo to aj z § 2 ods. 3 zákona č. 305/2013 Z. z., Civilný sporový poriadok taktiež v § 105 prioritizuje elektronické doručovanie podľa zákona č. 305/2013 Z. z. Poukázal aj na uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 12. júna 2019 sp. zn. 3Obdo/35/2019, publikované pod R 36/2019. Rovnako najvyšší súd posudzoval účinnosť doručovania v rozhodnutí sp. zn. 9Cdo/124/2021. Ďalej súd prvej inštancie poukázal na uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 49/2023 z 2. februára 2023 a nález sp. zn. IV. ÚS 266/2023 z 10. augusta 2023 s tým, že v prípade, ak súdy aprobovali listinné doručovanie ako rovnocenné s elektronickým, resp. účinné, išlo o prípady, kedy bola listina reálne doručená adresátovi, teda nejednalo sa o doručenie fikciou. Inak povedané účinky listinného doručenia osobe, ktorej má inak orgán verejnej moci povinnosť doručovať elektronicky, boli priznané v prípade, ak túto písomnosť adresát prevzal. Súd

prvej inštancie v tejto otázke dospel k záveru, že v danej veci právna zástupkyňa neprevzala zásielku a táto sa vrátila notárke, preto sa nemohla s doručovanou písomnosťou oboznámiť a v jej zmysle uplatniť právo - podať žalobu. Právna zástupkyňa mohla vzhľadom na ust. § 105 CSP a ust. § 17 zákona č. 305/2013 Z. z. dôvodne očakávať, že jej bude rozhodnutie zasielané elektronicky. Zároveň na základe konania notárky legitímne nadobudla dojem, že notárka takéto listinné doručovanie nepovažovala za účinné, keď ju notárka e-mailom oboznámila o neúspešnom doručení a jeho zopakovaní už elektronicky do elektronickej schránky a následne zaslala doložku právoplatnosti uznesenia s vyznačenou právoplatnosťou 14. marca 2024. Vzhľadom na uvedené, súd za účinné doručenie uznesenia žalobcovi považoval deň doručenia uznesenia do elektronickej schránky jeho právnej zástupkyne teda 27. februára 2024, za deň právoplatnosti uznesenia 14. marec 2024 (ako bolo vyznačené aj na prvopise uznesenia) a žalobu podanú 14. apríla 2024 súdu ako podanú včas v jednomesačnej lehote plynúcej od právoplatnosti uznesenia. Následne súd prvej inštancie posudzoval predmet konania z vecnej stránky. Žalobca žalobu založil na tom, že závet v časti obsahujúcej povinnosť žalobcu zriadiť v prospech žalovanej 1/ vecné bremeno spočívajúce v práve doživotného užívania zdedených nehnuteľností, predstavovalo neprípustnú podmienku, resp. príkaz podľa § 478 Občianskeho zákonníka, t. j. že porúčiteľ nezriadil závetom vecné bremeno tak, ako to má na mysli § 151o Občianskeho zákonníka. Žalovaná 1/ naopak argumentovala, že formulácia závetu v časti vecného bremena, aj keď nebola úplne ideálna, napĺňala požiadavku ust. § 151o ods. 1 Občianskeho zákonníka o zriadení vecného bremena porúčiteľom, pričom pri výklade závetu ako právneho úkonu bolo potrebné vychádzať z vôle porúčiteľa. Sporné tak medzi stranami bolo, či bolo porúčiteľom v závete zriadené vecné bremeno. Súd prvej inštancie bol toho názoru, že porúčiteľ nemohol určiť povinnosť resp. podmienku v závete, že dedič zdedí majetok a bol povinný zriadiť vecné bremeno v prospech inej osoby. Išlo by o podmienku bez právnych účinkov. Takýto postup zároveň nenaplnil ustanovenie o zriadení vecného bremena závetom, keďže musí pristúpiť ešte právny úkon závetného dediča zriadiť toto vecné bremeno niektorým zákonom predpokladaným spôsobom, a to dohoda dedičov schválená súdom alebo zmluva o zriadení vecného bremena. Žalovaná 1/ však ani netvrdila, že v závete bol formulovaný príkaz alebo podmienka, ktorá bola vzhľadom na svoj obsah prípustná a spôsobovala právne následky. Podstata jej argumentácie spočívala v tom, že jazykové znenie použité v závete prostredníctvom výkladu vôle porúčiteľa predstavovalo riadne zriadenie vecného bremena. Zohľadniac v rozsudku uvedené východiská výkladu prejavu vôle bol súd prvej inštancie toho názoru, že jazykové vyjadrenie vôle porúčiteľa zachytené v notárskej zápisnici („je povinný zriadiť ...právo doživotného užívania) bolo učené jednoznačne a jasne. Gramatickým výkladom tohto vyjadrenia, bolo možné dospieť iba k záveru, že takto vyjadrená vôľa spočívala v uložení povinnosti závetnému dedičovi zriadiť vecné bremeno v prospech družky porúčiteľa. Nebolo jednoznačne preukázané, či porúčiteľ chcel skutočne závetom zriadiť vecné bremeno alebo chcel uložiť povinnosť zriadenia vecného bremena synovi, ako jedinému dedičovi v domnienke, že tento bude jeho vôľu realizovať. Podľa názoru súdu prvej inštancie, aj keby bola preukázaná vôľa porúčiteľa zriadiť vecné bremeno závetom, zvolená formulácia v závete bola tak jednoznačná, že tvrdená vôľa porúčiteľa zriadiť vecné bremeno závetom bola v priamom rozpore s jazykovým prejavom a zároveň akceptovaním tvrdení žalovanej 1/ o potrebe výkladu právneho úkonu cez skutočnú vôľu žalobcu, by došlo k zmene obsahu slovami vyjadreného prejavu vôle. Len skutočnosť, že osoba mala vôľu svojím konaním vyvolať zamýšľané účinky, nepostačovala, potrebné bolo, aby konkrétny prejav vôle bol vykonaný s náležitosťami, s ktorými právna norma spája vznik konkrétneho práva. Vzhľadom k uvedenému súd prvej inštancie dospel k záveru, že k zriadeniu vecného bremena porúčiteľom v závete nedošlo. Uvedený záver nemal vplyv na platnosť zvyšku závetu, ktorý spĺňal náležitosti podľa § 476 a nasl. Občianskeho zákonníka. Súd preto žalobe vyhovel. Záverom súd prvej inštancie uviedol, že nevykonal dokazovanie výsluchom notárky, ktorá spisovala závet (ako to navrhovala žalovaná 1/), pretože právni nástupcovia porúčiteľa, konkrétne žalobca a žalovaná 2/, notárku nezbavili mlčanlivosti v zmysle § 39 ods. 1 a 2 písm. a) zákona č. 323/1992 Zb. Notárskeho poriadku. Rovnako súd nevykonal výsluch svedkyne C. J., nakoľko žalobca, ktorý ho navrhol, na ňom následne netrval. O náhrade trov konania rozhodol súd prvej inštancie podľa § 255 ods. 1 CSP tak, že v konaní úspešnému žalobcovi priznal ich náhradu oba voči žalovanej 1/, pretože žalobca si náhradu trov uplatnil iba voči nej.

2. Krajský súd v Nitre (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom z 3. júna 2025 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie (I.), žalobcovi voči žalovanej 1/ priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom

rozsahu (II.) a žalobcovi voči žalovaným 2/ a 3/ nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal (III.). Svoje rozhodnutie vecne odôvodnil v súlade s § 387 ods. 2 CSP a dodal, že dospel k záveru o vecnej správnosti preskúmaného rozsudku súdu prvej inštancie. Súd prvej inštancie totiž vo veci dostatočne zistil skutkový stav a v intenciách platnej právnej úpravy vyvodil z neho i správne právne závery, vykonal vo veci dokazovanie v potrebnom rozsahu, vyvodil správne skutkové zistenia, na ktorých aj založil svoje rozhodnutie, príslušné ustanovenia podstatné pre právne posúdenie veci interpretoval a aplikoval právne súladným spôsobom, jeho úvahy sú logické, a preto aj celkom legitímne a právne akceptovateľné. Súd prvej inštancie primerane rozumným a okolnostiam danej veci postačujúcim spôsobom reflektoval i na žalovanou 1/ vznášané tvrdenia, na danú vec aplikoval i relevantné hmotnoprávne ustanovenia a svoje rozhodnutie presvedčivo a náležite odôvodnil, zodpovedajúc už i na všetky právne a skutkovo významné otázky predkladané žalovanou 1/ v jej odvolaní. Žalovaná 1/ v odvolaní neuviedla žiadne také skutočnosti, skutkové či právne, s ktorými by sa súd prvej inštancie nebol vysporiadal, pokiaľ boli pre danú vec relevantné. Súd prvej inštancie sa v prvom rade zaoberal včasnosťou podania žaloby s poukazom na lehotu stanovenú v uznesení o prerušení dedičského konania. Správne sa vysporiadal v námietkami žalovanej 1/ ohľadne doručovania predmetného uznesenia právnej zástupkyňi žalobcu. Súd prvej inštancie správne poukázal na uznesenie I. ÚS 49/2023 a nález IV. ÚS 266/2023, z ktorých vyplýva, že v prípade, ak súd (alebo iný orgán verejnej moci) má doručovať listiny účastníkovi konania elektronicky, avšak listiny doručuje prostredníctvom poštového úradu, je možné priznať účinky listinného doručenia iba v prípade, ak došlo k reálnemu doručeniu (adresát zásielku prevzal). Neprichádzala do úvahy fikcia doručenia, ak adresát zásielku neprevzal. Odvolací súd poukázal na to, že dátum právoplatnosti predmetného uznesenia stanovila notárka ako súdna komisárka a žalobca potom správne od takto stanoveného dátumu právoplatnosti počítal lehotu na podanie žaloby. Žalobca vo svojom vyjadrení k odvolaniu správne poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Cdo/39/2010, v ktorom najvyšší súd uviedol, že nesprávne určenie právoplatnosti súdom nemohlo byť na ujmu účastníkovi konania. Bol potom jednoznačne správny záver, že žaloba bola podaná včas. Žalovaná 1/ sa snažila dokázať nedôvodnosť žaloby, resp. platnosť závetu v žalobou napadnutej časti povinnosti zriadiť právo doživotného bývania v nehnuteľnosti pre ňu, poukazovaním na výklad závetu z hľadiska vôle poručiťľa. Posudzujúc prejavenu vôle poručiťľa v závete, bol podľa odvolacieho súdu určitý a zrozumiteľný prejav v tom, že jeho úmyslom bolo odkázať celý svoj majetok žalobcovi a zároveň stanoviť povinnosť žalobcu zriadiť právo doživotného bývania žalovanej 1/. Samotný komentár k § 151o Občianskeho zákonníka pripúšťa, že poručiťľ môže zriadiť závetom, napríklad odkázať jednému dedičovi rodinný dom a súčasne pre iného (dediča alebo tretiu osobu) zriadiť doživotné užívacie právo v rodinnom dome (Komentár OZ, I. diel, Fekete a spol.) Ak zákon hovorí o tom, že vecné bremeno vzniká „na základe závetu v spojení s výsledkami konania o dedičstve“, znamená to, že poručiťľ môže síce rozhodnúť o zriadení vecného bremena v prospech niektorého z dedičov alebo v prospech tretej osoby, jeho vôľa však zaväzuje iba vtedy, ak si dedičia v dohode o vysporiadaní dedičstva nedohodnú niečo iné. Titulom pre vznik vecného bremena nebolo v takom prípade v skutočnosti závet, ale dedičská dohoda schválená súdom. Ustanovenie o tom, že akékoľvek podmienky pripojené k závetu nemajú právne následky, bolo odôvodnené snahou, aby dedič nebol obmedzovaný v nástupníctve po poručiťľovi ani v nakladaní so zdedeným majetkom v záujme jeho účelného využitia. Žalovaná 1/ v odvolaní uviedla tvrdenia, ktoré uviedla i v priebehu konania pred súdom prvej inštancie, pričom súd prvej inštancie sa so všetkými jej tvrdeniami dôsledne a dostatočne vysporiadal. Odvolací súd zdôraznil, že poručiťľ, O. A., v predmetnom závete nezriadiť vecné bremeno pre žalovanú 1/ spočívajúce v práve doživotného bývania v rodinnom dome, ktorý žalobca na základe závetu zdedil po poručiťľovi. Podľa závetu vecné bremeno mal zriadiť pre žalovanú 1/ až žalobca. Logicky až po nadobudnutí dedičstva po poručiťľovi. Poručiťľ v závete stanovil iba podmienku/príkaz pre žalobcu. Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie o neplatnosti závetu v časti uloženia povinnosti žalobcovi zriadiť pre žalovanú vecné bremeno k nehnuteľnosti, keďže príkaz alebo podmienka v závete je neprípustná. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1, § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná 1/ (ďalej aj „dovolatelka“) dovolanie, ktoré odôvodnila s poukazom na ustanovenia § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) a písm. b) CSP. Uviedla, že súdy vyhoveť žalobe žalobcu, aj keď táto bola podaná po uplynutí zákonnej lehoty. Súdny komisár

konanie o dedičstve prerušil a žalobcu odkázal na podanie žaloby v lehote jedného mesiaca od právoplatnosti uznesenia. Uznesenie bolo doručované právnej zástupkyňi žalobcu na adresu sídla jej advokátskej kancelárie listinne prostredníctvom pošty 31. januára 2024, pričom táto zásielka sa vrátila nedoručená, ako neprevzatá v odbernej lehote 23. februára 2024. Tento deň sa preto mal považovať za deň doručenia uznesenia žalobcovi. Pri dni doručenia uznesenia 23. februára 2024 lehota na podanie odvolania proti uzneseniu uplynula a teda toto nadobudlo právoplatnosť 11. marca 2024. Žaloba bola podaná na súde až dňa 14. apríla 2024. Súd prvej inštancie sa tým zaoberal v bodoch 47. až 53. rozhodnutia. Odvolací súd v bode 28. napadnutého rozhodnutia v podstate len zopakoval dôvody súdu prvej inštancie. Žalovaná 1/ považovala rozhodnutie a odôvodnenie súdov ohľadom tejto otázky za arbitrárne. Aj keď súd prvej inštancie deklaroval, že uplatnil materiálny prístup, opak bol pravdou. Žalovaná 1/ súhlasila s tým, že za relevantné možno považovať rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 49/2023. Súd prvej inštancie a odvolací súd však závery vyplývajúce z citovaného rozhodnutia prekrútili tak, že vraj v zmysle iného rozhodnutia sp. zn. IV. ÚS 266/2023 účinky listinného doručenia možno priznať iba v prípade, ak došlo k reálnemu doručeniu, t. j. adresát zásielku prevzal. Nič také však z tohto nálezu nevyplývalo, ani sudy neuviedli, z ktorého konkrétneho bodu malo toto vyplývať. Žalovaná 1/ bola preto toho názoru, že doručovanie rozhodnutia v listinnej podobe je rovnocenné elektronickému doručovaniu a to aj v prípade, keď k doručeniu dôjde fikciou doručenia. Nebolo totiž v tomto smere správne konštatovanie súdu prvej inštancie, že právna zástupkyňa žalobcu neprevzala zásielku a táto sa vrátila notárke, „nemohla sa s doručovanou písomnosťou zoznámiť a v jej zmysle uplatniť právo - podať žalobu.“ Právna zástupkyňa sa mohla s doručovanou zásielkou oboznámiť, stačilo si ju prevziať dostatočne dlhšej 18-dňovej úložnej lehote. V konaní nebolo žiadnym spôsobom tvrdené, prečo zásielka nebola prevzatá, či k tomu došlo z nejakého vážneho ospravedlniteľného dôvodu alebo strana listinné doručovanie iba ignorovala.

3.1. Dovolateľka ďalej uviedla, že napadnuté rozhodnutie záviselo od toho, či bolo účinné doručenie rozhodnutia súdu advokátovi poštou fikciou doručenia, ak si advokát neprevezme zásielku počas úložnej lehote. Odvolací súd vyriešil nastolenú otázku v bode 28. napadnutého rozhodnutia tak, že v prípade, ak súd (alebo iný orgán verejnej moci) má doručovať listiny účastníkovi konania elektronicky, avšak listiny doručuje prostredníctvom poštového úradu, bolo možné priznať účinky listinného doručenia iba v prípade, ak došlo k reálnemu doručeniu. Neprichádzala do úvahy fikcia doručenia, ak adresát zásielku neprevzal. Žalovaná 1/ považovala toto právne posúdenie veci za nesprávne, pričom táto otázka v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 49/2023 a IV. ÚS 266/2023, na ktoré poukázali súd prvej inštancie a odvolací súd, nepredstavujú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu. Žalovaná 1/ považovala za správny názor uvedený v uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky z 2. februára 2023, sp. zn. I. ÚS 49/2023. Podľa žalovanej preto mala byť nastolená právna otázka vyriešená tak, že účinné bolo doručenie rozhodnutia súdu advokátovi fikciou doručenia aj v prípade, že doručovanie prebiehalo listinnou formou prostredníctvom pošty. V konaní nebol preukázaný žiadny dôvod, že by si strana žalobcu objektívne nemohla prevziať listinnú zásielku. Pri vyriešení právnej otázky tak, ako to prezentovala žalovaná 1/, mali potom sudy žalobu žalobcu ako oneskorene podané zamietnuť a ani sa nemali zaoberať ďalšou otázkou, či bol sporný závet v časti vecného bremena platný. Výlučne z opatrnosti, ak by dovolací súd dospel k záveru, že rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky predstavovalo ustálenú rozhodovaciu prax, tak potom platí, že odvolací súd sa od tejto ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu odklonil, čo zakladalo prípustnosť tohto dovolania.

3.2. Žalovaná preto navrhla, aby dovolací súd podľa § 449 ods. 1 CSP Napadnuté rozhodnutie zrušil a v zmysle § 450 CSP vrátil vec odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

3.3. Žalovaná 1/ v lehote doplnila dovolanie, pričom v tomto doplnení uviedla, že po vyriešení otázky, či predmetná žaloba bola podaná v zákonnej lehote, napadnuté rozhodnutie záviselo od toho, či je platná časť závetu, ktorú poručiteľ formuloval tak, že dedič je povinný zriadiť tretej osobe právo doživotného užívania zdedenej nehnuteľnosti. Odvolací súd vyriešil nastolenú otázku v bode 29. až 34. napadnutého rozhodnutia tak, že sa jedná o podmienku, resp. príkaz, ktorý bol v závete neprípustný, v dôsledku čoho bola táto časť závetu neplatná. Žalovaná 1/ považovala aj toto právne posúdenie veci za nesprávne a konkrétne táto otázka v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Ani odvolací súd a súd prvej inštancie na žiadnu takú ustálenú judikatúru dovolacieho súdu nepoukázali. V prejednávanej veci sudy ani žalobca nespochybnili, že ak by poručiteľ formuloval závet inak, t. j. že by ním priamo

zriadil vecné bremeno v prospech žalovanej 1/, tak by bol závet celý platný. Citované odôvodnenie odvolacieho súdu nemá oporu v zákone. Uvedená „dohoda schválená súdom“ alebo presnejšie povedané „schválená dohoda dedičov“ je totiž v § 151o ods. 1 Občianskeho zákonníka vymedzená ako samostatný titul. Právne posúdenie veci odvolacím súdom bolo preto nesprávne, pričom nastolená právna otázka mala byť vyriešená tak, že je platná aj taká časť závetu, v ktorej poručiteľ uviedol, aby dedič zriadil tretej osobe právo doživotného užívania zdedenej nehnuteľnosti. V takom prípade sa jedná o vznik vecného bremena na základe závetu v spojení s výsledkami konania o dedičstve podľa § 151o ods. 1 Občianskeho zákonníka.

4. K podanému dovolaniu sa vyjadrila žalovaná 2/, ktorá uviedla, že rozhodnutie odvolacieho súdu nezáviselo od žiadnej novej právnej otázky v zmysle § 421 CSP a žaloba bola podaná včas. Rovnako uviedla, že časť závetu, kde poručiteľ prikázal zriadiť vecné bremeno je neplatná.

5. K podanému dovolaniu sa vyjadril žalobca, ktorý uviedol, že dovolanie žalovanej 1/ považuje za neprípustné a nedôvodné. K porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP uviedol, že v rozpore s materiálnou ochranou práv bolo akceptovanie prípadu, že strana žalobcu ignorovala listinné doručovanie, čo vedie k prioritizovaniu formálneho výkladu aplikovaných ustanovení týkajúcich sa doručovania rozhodnutia, čo zároveň spôsobuje nerovnováhu pri poskytovaní ochrany uplatňovaných práv a oprávnených záujmov sporových strán s neoprávnenou výhodou v prospech žalobcu na úkor žalovanej 1/. Dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP, t. j. porušenie práva na spravodlivý proces, tak ako ho interpretovala žalovaná 1/ v danej veci podľa žalobcu nebol naplnený. Tento dovolací dôvod sa vzťahuje len na také pochybenie súdu, ktorými bola strane znemožnená realizácia jej procesných práv v rozsahu, ktorý predstavuje zásah do ústavne zaručeného práva na spravodlivý proces. V posudzovanej veci žalovanej 1/ nijaký procesný postup súdu nebránil v uplatňovaní jej práv, nebola obmedzená v možnosti vyjadriť sa k veci, navrhovať dôkazy ani inak efektívne realizovať svoju procesnú obranu. Namietaná otázka včasnosti podania žaloby predstavuje právne posúdenie súdu, nie procesný postup, ktorý by žalovanej znemožnil konať pred súdom. Naopak, ak by súdy aplikovali fikciu doručenia listinnej zásielky napriek tomu, že žalobca bol zastúpený advokátom s povinnou elektronickou komunikáciou, išlo by o popretie zásady právnej istoty a o zásah do práv žalobcu na spravodlivý proces. Záver súdov o včasnosti podania žaloby preto nemožno považovať za porušenie práv žalovanej 1/, ale naopak za súladný s ústavnými princípmi rovnosti účastníkov a práva na súdnu ochranu.

5.1. K nesprávnemu právnemu posúdeniu veci v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) a písm. b) CSP, že napadnuté rozhodnutie záviselo od toho, či je účinné doručenie rozhodnutia súdu advokátovi poštou fikciou doručenia, ak si advokát neprevezme zásielku počas úložnej lehoty žalobca uviedol, že námietka žalovanej 1/, že súdy vec nesprávne právne posúdili, nakoľko mali akceptovať listinné doručenie prostredníctvom pošty ako účinné, a teda žaloba mala byť podaná oneskorene, nebola dôvodná. Ústavný súd Slovenskej republiky opakovane zdôraznil, že doručenie písomnosti advokátovi do elektronickej schránky predstavoval jediný zákonný a účinný spôsob oznámenia rozhodnutia, pričom doručenie v listinnej podobe nemožno považovať za právne účinné (nález I. ÚS 148/2024). Rovnako aj Najvyšší súd SR v rozhodnutiach sp. zn. 9Cdo/124/2021 a 5Cdo/221/2019 vyslovil, že súdy sú povinné komunikovať s advokátmi výlučne elektronicky a že fikcia doručenia listinnej zásielky advokátovi nemôže nastať, ak súčasne existuje aktivovaná elektronická schránka advokáta. V predmetnej veci žalobcov právny zástupca - advokát, bol riadne zapísaný v registri oprávnených osôb a jeho elektronická schránka bola aktivovaná na doručovanie. Súdny komisár - notár mal preto povinnosť doručovať predmetné uznesenie výlučne elektronicky. Pokus o doručenie listinnej zásielky a následná fikcia doručenia tak nemohli vyvolať právne účinky oznámenia rozhodnutia. Účinné doručenie nastalo až okamihom doručenia uznesenia do elektronickej schránky právneho zástupcu žalobcu, t. j. 27. februára 2024. Právoplatnosť uznesenia o odkázaní na podanie žaloby preto nastala až po riadnom doručení do elektronickej schránky právneho zástupcu žalobcu, čo notár následne správne vyznačil v doložke právoplatnosti dňom 14. marca 2024. Súd prvej inštancie ako aj odvolací súd aplikovali platné právne predpisy správne a v súlade s ustálenou judikatúrou a v danej veci postupovali správne, keď za rozhodujúci okamih doručenia uznesenia považovali jeho doručenie do elektronickej schránky právneho zástupcu žalobcu a následne v súvislosti s dňom vyznačenia právoplatnosti (14. marca 2024), správne vyhodnotili žalobu ako podanú v

zákonnej lehote (14. apríla 2024). Nesúhlas žalovanej 1/ s týmto právnym záverom nepredstavoval nesprávne právne posúdenie, ale iba odlišný subjektívny názor na aplikáciu právnej normy. Dovolací súd už opakovanne uviedol, že dovolanie nie je prostriedkom na preskúmavanie správnosti právneho názoru, pokiaľ tento názor zodpovedá platnému právu a ustálenej judikatúre. Žalobca poukázal na uznesenie Najvyššieho súdu SR z 25. apríla 2012, sp. zn. 7Cdo/39/2010.

5.2. V ďalšom žalobca uviedol, že doložka právoplatnosti s vyznačeným dátumom právoplatnosti dňom 14. marec 2024 bola vyhotovená notárkou JUDr. Helenou Rozborovou, poverenou Okresným súdom Nitra ako súdnou komisárkou. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti žaloba, ktorá bola podaná do elektronickej podateľne Okresného súdu Nitra 14. apríla 2024 o 15:30 hod., o čom Ústredný portál verejnej správy zaslal potvrdenie o doručení elektronickeho podania a následne elektronicke podateľňa Okresného súdu Nitra vygenerovala potvrdenku s presným časom prijatia podania (podľa § 121 ods. 5 CSP je podanie urobené elektronicke prostriedkami účinné okamihom, keď sa dostane do dispozickej sféry súdu, čo sa v danom prípade preukázateľne stalo), bola podaná riadne a včas, t. j. v lehote jedného mesiaca od právoplatnosti uznesenia o prerušení konania, ktoré podľa doložky právoplatnosti nadobudlo právoplatnosť 14. marca 2024. Ohľadom námietky žalovanej 1/ smerujúcej k tomu, že právny zástupca žalobcu neprevzal listinnú zásielku, tieto považoval žalobca za právne bezvýznamné, keďže doručovanie listinne bolo v rozpore so zákonom a nemohlo založiť fikciu doručenia. Právoplatnosť nastala až po riadnom elektronicke doručení a otázka, prečo listinná zásielka nebola prevzatá, bola preto irelevantná a nemala žiadny vplyv na plynutie lehoty. Navyše Ústavný súd Slovenskej republiky zdôraznil (II. ÚS 31/2016), že účastník má právo dôverovať údajom o právoplatnosti vyznačeným súdom alebo súdnym komisárom. Žalobca postupoval v dobrej viere podľa doložky právoplatnosti a v súlade s ňou žalobu podal včas.

5.3. K doplnenému dovolaciemu dôvodu § 421 ods. 1 písm. b) CSP - napadnuté rozhodnutie záviselo od toho či, je platná časť závetu, ktorú porúčiteľ formuloval tak, že dedič je povinný zriadiť tretej osobe právo doživotného užívania zdedenej nehnuteľnosti, žalobca sa stotožnil s právnym posúdením súdov oboch inštancií, že závet v časti o zriadení vecného bremena nebol neplatný. Jazykové vyjadrenie vôle porúčiteľa bolo jednoznačné a neumožňovalo výklad, podľa ktorého by porúčiteľ sám zriadil vecné bremeno. Závet obsahoval len príkaz adresovaný dedičovi, čo je v zmysle § 478 Občianskeho zákonníka právne bez účinku. Výklad, ktorým by sa z príkazu na zriadenie vecného bremena urobil samotný prejav vôle porúčiteľa, by znamenal zmenu obsahu právneho úkonu výkladom, čo je neprípustné (rozhodnutie NS SR sp. zn. 3Cdo/117/2014; uznesenie ÚS SR I. ÚS 220/2015).

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, a dospel k záveru, že dovolanie je potrebné zamietnuť.

7. Najvyšší súd opakovanne vyjadril záver, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (1Cdo/6/2014, 3Cdo/357/2015, 4Cdo/1176/2015, 5Cdo/255/2014 8Cdo/400/2015). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

8. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritorným rozhodnutím predstavujúcim *res iudicata*), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (3Cdo/319/2013, 1Cdo/348/2013, 3Cdo/357/2016, 3ECdo/154/2013, 3Cdo/208/2014).

9. Ak by najvyšší súd bez ohľadu na prípadnú neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane [porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 172/03].

10. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

11. V neposlednom rade dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom. Rovnako je dovolací súd viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP).

Dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP

12. V danom prípade dovolateľka vyvodila prípustnosť podaného dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, z ktorého vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

13. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrovanou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03). Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05).

14. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnu ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

15. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 420 CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľka tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne

zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto skúmal opodstatnenosť argumentácie žalovanej 1/, že v konaní došlo k ňou tvrdeným vadám zmätočnosti.

16. Dôvodom znemožňujúcim realizáciu procesných oprávnení účastníka konania, resp. strany sporu (a zakladajúcim prípustnosť dovolania) nie je nedostatočné zistenie rozhodujúcich skutkových okolností, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (R 37/1998, R 125/1999, R 42/1993, 1Cdo/85/2010, 2Cdo/29/2011, 3Cdo/268/2012, 3Cdo/108/2016, 2Cdo/130/2011, 5Cdo/244/2011, 6Cdo/185/2011, 7Cdo/38/2012). Výnimkou sú iba rôzne závažné deficity v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.), prípadne konajúcimi súdmi svojvoľné, neudržateľné alebo v zrejmom omyle prijaté skutkové závery, ktoré by popreli zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces. Pričom za porušenie práva na spravodlivý proces nemožno považovať ani iné hodnotenie vykonaných dôkazov, skutkových tvrdení strán, ako aj iný právny názor súdu na dôvodnosť podaného nároku, resp. uplatnených námietok. Preto podľa názoru dovolacieho súdu, nie je bez ďalšieho dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nedostatočné zistenie, resp. ustálenie skutkového stavu či nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov, prípadne len tých, na ktoré sporová strana upriamila pozornosť počas konania (t. j. i listiny či výsluch svedka ako jedny z viacerých prípustných dôkazných prostriedkov) alebo nesprávne či iné vyhodnotenie niektorého dôkazu.

17. Dovolateľka v rámci dovolacieho dôvodu namietala, že odvolací súd sa nedostatočne vysporiadal s otázkou doručovania rozhodnutia notárkou v rámci dedičského konania. K uvedenému sa odvolací súd vyjadril v bode 28. svojho rozsudku a uviedol, že: „Súd prvej inštancie sa v prvom rade zaoberal včasnosťou podania žaloby s poukazom lehotu stanovenú v uznesení o prerušení dedičského konania. Správne sa vyporiadal v námietkami žalovanej 1. ohľadne doručovania predmetného uznesenia právnej zástupkyňi žalobcu. Súd prvej inštancie správne poukázal na uznesenie I. ÚS 49/2023 a nález IV. ÚS 266/2023, z ktorých vyplýva, že v prípade, ak súd (alebo iný orgán verejnej moci) má doručovať listiny účastníkovi konania elektronicky, avšak listiny doručuje prostredníctvom poštového úradu, je možné priznať účinky listinného doručenia iba v prípade, ak došlo k reálnemu doručeniu (adresát zásielku prevzal). Neprichádza do úvahy fikcia doručenia, ak adresát zásielku neprevzal. Odvolací súd poukazuje na to, že dátum právoplatnosti predmetného uznesenia stanovila notárka ako súdna komisárka a žalobca potom správne od takto stanoveného dátumu právoplatnosti počítal lehotu na podanie žaloby. Žalobca vo svojom vyjadrení k odvolaniu správne poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Cdo 39/2010, v ktorom najvyšší súd uviedol, že nesprávne určenie právoplatnosti súdom nemôže byť na ujmu účastníkovi konania. Je potom jednoznačne správny záver, že žaloba bola podaná včas.“ Dovolací súd len pripomína, že odvolací súd rozhodol v zmysle § 387 ods. 2 CSP a to vydaním tzv. skráteného odôvodnenia rozhodnutia. Ustanovenie § 387 ods. 2 CSP umožňuje odvolaciemu súdu použiť tzv. skrátené odôvodnenie rozsudku v prípade, ak sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia. V takomto prípade sa môže v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia a prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody. Táto skrátená forma odôvodnenia spĺňa požiadavky kladené na odôvodnenie rozhodnutia aj z pohľadu práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru. Preto v ďalšom týmto odvolací súd odkázal na rozhodnutie súdu prvej inštancie, ktorý sa s námietkami žalovanej 1/ vysporiadal v bodoch 46. až 53. svojho rozsudku.

17.1. Dovolací súd v neposlednom rade dodáva, že sama polemika s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté sponchybnovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika prístupu odvolacieho súdu k právnemu posudzovaniu veci významovo nezodpovedajú kritériám uvedeným v ustanovení § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 CSP.

18. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd dospel k záveru, že žalovaná 1/ neopodstatnene namieta, že nižšie súdy jej nesprávnym procesným postupom znemožnili uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces [§ 420 písm. f) CSP].

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a) a písm. b) CSP

19. Žalovaná 1/ podala dovolanie i podľa § 421 ods. 1 CSP tvrdiac, že odvolací súd nesprávne právne posúdil danú vec. Primárne vyvodzovala prípustnosť dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) a písm. b) CSP.

20. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

21. Podľa § 151o Občianskeho zákonníka vecné bremená vznikajú písomnou zmluvou, na základe závetu v spojení s výsledkami konania o dedičstve, schválenou dohodou dedičov, rozhodnutím príslušného orgánu alebo zo zákona. Právo zodpovedajúce vecnému bremenu možno nadobudnúť tiež výkonom práva (vydržaním); ustanovenia § 134 tu platia obdobne. Na nadobudnutie práva zodpovedajúceho vecným bremenám je potrebný vklad do katastra nehnuteľností.

22. Podľa § 478 Občianskeho zákonníka akékoľvek podmienky pripojené k závetu nemajú právne následky; ustanovenie § 484 ods. 1 druhej vety tým nie je dotknuté.

23. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

24. K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania. Právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP (podobne ako predchádzajúca právna úprava, pozn.) dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

25. O tom, či je daná prípustnosť dovolania podľa § 421 CSP, rozhoduje dovolací súd výlučne na základe dôvodov uvedených dovolateľom (porovnaj § 432 CSP). Pokiaľ dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 421 CSP, má viazanosť dovolacieho súdu dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) kľúčový význam v tom zmysle, že posúdenie prípustnosti dovolania v tomto prípade závisí od toho, ako dovolateľ sám vysvetlí (konkretizuje a náležite doloží), že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dovolateľom označenej právnej otázky a že ide o prípad, na ktorý sa vzťahuje toto ustanovenie.

26. V prípade dovolacieho dôvodu spočívajúceho v nesprávnom právnom posúdení veci je dovolateľ povinný dovolací dôvod vymedziť nesprávnym právnym posúdením takej právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a zároveň pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu (§ 421 písm. a) CSP) alebo ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (písm. b) až c) § 421 ods. 1 CSP). Dovolateľ je teda povinný v dovolaní jednoznačne uviesť, v čom vidí prípustnosť dovolania, t. j. ktorý z predpokladov uvedených v § 421 ods. 1 CSP zakladá jeho prípustnosť. Ak v dovolaní absentuje uvedené vymedzenie, súd nevyvíja procesnú iniciatívu smerujúcu k doplneniu dovolania.

27. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnú (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnú (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnú (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Musí ísť o právnú otázku,

ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní (a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom).

28. Právnym posúdením veci je aplikácia práva na zistený skutkový stav. Je to činnosť súdu spočívajúca v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej norme, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri tejto činnosti rieši právne otázky (questio iuris). Ich riešeniu predchádza riešenie skutkových otázok (questio facti), teda zistenie skutkového stavu. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá, alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval.

29. Žalovaná 1/ prípustnosť svojho dovolania vyvodzovala z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP pričom vymedzila právnu otázku tak, že napadnuté rozhodnutie záviselo od toho „či bolo účinné doručovanie rozhodnutia advokátovi poštou fikciou doručenia“, resp. „neprichádzala do úvahy fikcia doručenia, ak adresát zásielku neprevzal“.

30. Dovolací súd pripomína, že dôvody prípustnosti dovolania podľa § 421 CSP sa vzťahujú výlučne na právnu otázku, riešenie ktorej viedlo k právnym záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu (t. j. právnu otázku, ktorá bola rozhodujúca pre rozhodnutie vo veci samej). Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k právnym záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Pre posúdenie, či ide o právnu otázku kľúčovú pre rozhodnutie vo veci samej, a pre posúdenie prípustnosti dovolania nie je rozhodujúci subjektívny názor strany sporu, že daná právna otázka môže byť pre ňu rozhodujúca, ale významný je výlučne záver dovolacieho súdu rozhodujúceho o jej dovolaní.

31. Pri skúmaní procesnej prípustnosti dovolania a náležitého vymedzenia dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 v spojení s § 432 CSP dovolací súd dospel k záveru, že od riešenia dovolateľom nastolenej právnej otázky nezáviselo rozhodnutie odvolacieho súdu. Okresný súd vo svojom rozhodnutí pri posudzovaní doručenia písomnosti uplatňoval materiálny prístup a na základe daného posudzoval či došlo, resp. nedošlo k účinnému doručeniu, avšak nie z hľadiska fikcie doručenia. Krajský súd sa následne vo svojom rozhodnutí v zmysle § 387 ods. 2 CSP stotožnil s okresným súdom. Dovolací súd zároveň uvádza, že neuniklo jeho pozornosti, že právna otázka, ktorú nastolila dovolateľka („neprichádzala do úvahy fikcia doručenia, ak adresát zásielku neprevzal“) sa zhoduje s vetou uvedenou v odôvodnení rozhodnutia krajského súdu, ale opätovne uvádza, že okresný a aj krajský súd vo svojich rozhodnutiach vec posudzovali z hľadiska materiálneho prístupu doručovania a nie z pohľadu fikcie doručenia (a to aj napriek tomu, že toto slovné spojenie používali). Predložená dovolacia argumentácia tak nepredstavuje vymedzenie kardinálnej právnej otázky spôsobom predpokladaným v § 421 ods. 1 písm. a) CSP v spojení s § 432 ods. 2 CSP.

32. Dovolateľka v doplnení svojho dovolania uviedla aj druhú právnu otázku v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP s tým, že „napadnuté rozhodnutie záviselo od toho či je platná časť závetu, ktorú poručiteľ formuloval tak, že dedič je povinný zriadiť tretej osobe právo doživotného užívania zdedenej nehnuteľnosti“.

33. Pretože dovolateľkou uplatnený dovolací dôvod (v prípade druhej právnej otázky v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP) bol vymedzený v zákonných mantineloch § 432 ods. 2 CSP, bol splnený predpoklad prípustnosti dovolania vyplývajúci z ustanovenia § 421 ods. 1 CSP a na tomto základe dovolací súd podrobil rozsudok odvolacieho súdu meritórnemu dovolaciemu prieskumu; pristúpil k posúdeniu dôvodnosti podaného dovolania z hľadiska uplatnenej dovolacej argumentácie, t. j. z hľadiska

právneho posúdenia veci odvolacím súdom vo vymedzenej právnej otázke.

34. K danému najvyšší súd uvádza, že závetca nemôže v záвете stanoviť podmienky, ktoré by obmedzovali dedičov v tom, ako s dedičstvom naložia, a bránili by tak dedičom v účelnom využití už svojho majetku. Podmienkami sa myslia len príkazy, obmedzenia a zákazy, ktorými by poručiiteľ zaväzoval dedičov k určitému konaniu, prípadne k istej forme nekonaniu súvisiacej vo voľnom disponovaní s dedičstvom. Zo zákazu podmienok v záвете zákon rozlišuje dve výnimky: inštitút kolácie a tzv. všeobecné náhradníctvo. Inštitút kolácie znamená, že závetca môže v záвете stanoviť príkaz, ktorý sa týka zápočtu darov, ktoré dedičovi už počas života daroval. Všeobecné náhradníctvo je inštitútom dedičského práva, ktorý zásadne rozširuje možnosti závetnej slobody, priznávajúc závetcovi právo povolať osobu (substitúta), ktorá sa stane dedičom namiesto prvého ustanoveného dediča (institúta) v prípade, keď tento odmietne dedičstvo alebo predumrie poručiiteľa.

35. V predmetnom prípade poručiiteľ určil podmienku, že dedič je povinný na zdedenej nehnuteľnosti zriadiť vecné bremeno po tom ako zdedí nehnuteľnosť. Ako je zrejmé z bodu 33. tohto rozhodnutia, závetca v záвете nemôže stanoviť podmienky, pričom týmito podmienkami sa myslia aj príkazy. Preto sa dovolací súd stotožnil s právnymi závermi súdu prvej inštancie, ktorý v bode 73. svojho rozsudku uviedol, že „Preto formulácia, že žalobca ako závetný dedič je povinný zriadiť právo doživotného bývania žalovanej v 1. rade predstavuje podmienku, resp. príkaz, ktorý nie je v zmysle § 478 Občianskeho zákonníka dovolený, a preto je podľa § 39 Občianskeho zákonníka neplatný (zákon používa formuláciu, že nemá právne následky, čo v podstate znamená, že je neprípustný, teda v rozpore so zákonom, teda neplatný). Uvedený záver nemá vplyv na platnosť zvyšku závetu, ktorý spĺňa náležitosti podľa § 476 a nasl. Občianskeho zákonníka. Súd preto žalobe vyhovel.“

36. Dovolací súd záverom zdôrazňuje, že na základe vykonaného dokazovania súdmi nižšej inštancie a zisteného skutkového stavu (dovolací súd pripomína, že v dovolacom konaní nemôže formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie - porov. ustanovenie § 442 CSP, v zmysle ktorého dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd) vyplynulo, že poručiiteľ - závetca nezriadil priamo závetom vecné bremeno (tak, ako to predpokladá ustanovenie § 151o Občianskeho zákonníka) v prospech žalovanej 1/ ale prikázal dedičovi (z formulácie „je povinný zriadiť ...právo doživotného užívania“), že ten má na zdedenej nehnuteľnosti zriadiť v prospech žalovanej 1/ vecné bremeno.

37. Na základe vyššie uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalobkyne podľa § 420 písm. f) CSP nie je prípustné, preto jej dovolanie ako neprípustné odmietol podľa § 447 písm. c) CSP. Dovolanie podané v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP dovolací súd odmietol v zmysle § 447 písm. f) CSP ako dovolanie, ktoré nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi. Dovolanie v časti vymedzenej právnou otázkou podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP ako nedôvodné zamietol podľa § 448 CSP.

38. Žalobca bol v dovolacom konaní v plnom rozsahu úspešný (§ 453 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP), preto mu dovolací súd proti žalovanej 1/ priznal v súlade s § 262 ods. 1 CSP nárok na náhradu trov dovolacieho konania s tým, že o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia dovolacieho súdu samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP). Žalovaným 2/ a 3/ dovolací súd nárok na náhradu trov dovolacieho konania nepriznal, nakoľko im žiadne nevznikli.

39. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.